

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/210/2022
Identifikačné číslo spisu: 1514224808
Dátum vydania rozhodnutia: 24.05.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:1514224808.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu F. K. Ď., narodeného XX. N. XXXX, G., E. XX, zastúpeného Advokátskou kanceláriou Beňová, s. r. o., Bratislava, Blumentálska 8, proti žalovanej obchodnej spoločnosti News and Media Holding a.s., Bratislava, Einsteinova 25, IČO: 47 256 281, zastúpenej advokátskou kanceláriou Škubla & Partneri s. r. o., Bratislava, Einsteinova 25, o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 40C/178/2014, o dovolaní žalobcu a žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 26. októbra 2021 sp. zn. 5Co/150/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 26. októbra 2021 sp. zn. 5Co/150/2020 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava V ako súd prvej inštancie rozsudkom sp. zn. 40C/178/2014 z 12. septembra 2016 v prvom výroku uložil žalovanej povinnosť v týždenníku PLUS 7 DNÍ v čísle, ktoré bude nasledovať ako druhé v poradí po právoplatnosti rozsudku na strane 4 týždenníka na rovnakom mieste a s rovnakým typom aj veľkosťou písma, ako bolo na 4. strane týždenníka PLUS 7 DNÍ zo dňa 07.02.2013 uverejnené „Šikovný“ uverejniť text: „Ospravedlenie F. K. Ď. za neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti“ a pod tým s použitím rovnakého typu aj veľkosti písma, ako bol na 4. strane týždenníka PLUS 7 DNÍ zo dňa 07.02.2013 vpravo dolu pod textom „Exposlanec nášho slovutného parlamentu K. Ď. po návrate z väzenia požiadal o dávky v hmotnej núdzi. Prokuratúra by mala prešetriť, či to nie je podvod“ uvedený text „strana 26“ uverejniť text: „Vydavateľ týždenníka PLUS 7 DNÍ sa týmto ospravedľuje F. K. Ď. za neoprávnené uverejnenie jeho fotografií a neoprávnený zásah do práva na ochranu jeho osobnosti uskutočnený uverejnením fotografií, nepravdivým skutkovým tvrdením a neprímeraným hodnotiacim úsudkom v článku v týždenníku PLUS 7 DNÍ v čísle 6 dňa 07.02.2013 na strane 26 až 28 týždenníka“.

2. V druhom výroku uložil žalovanej povinnosť zdržať sa ďalších zásahov do osobnostných práv žalobcu prostredníctvom článku „Šikovný“, ktorý je uverejnený na internetovej stránke odporcu E. a

uvedený článok spolu s uverejnenými fotografiami žalobcu v tomto článku odstrániť zo stránky E.:.K..N.-X-O.-N.-K.-J.-L.-G.-K.-O.-I.-E.-J..E. <. do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

3. V treťom výroku uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom nemajetkovej ujmy sumu 2 000 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

4. Vo zvyšku súd prvej inštancie žalobu zamietol. Žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

5. Súd prvej inštancie považoval za preukázané, že v týždenníku PLUS 7 DNÍ v čísle vydanom 7. februára 2013 na štvrtej strane medzi upútavkami k najzaujímavejším článkom bola uverejnená fotografia žalobcu s nadpisom „Šikovný“ s textom: „Exposlanec nášho slovného parlamentu K. Ď. po návrate z väzenia požiadal o dávky v hmotnej núdzi. Prokuratúra by mala prešetriť, či to nie je podvod“. Následne na troch stranách (26-28) bol uverejnený článok zamestnanca žalovanej M. Q. s nadpisom „Šikovný“ a podtitulom: „Exposlanec K. Ď. po návrate z väzenia požiadal o dávky v hmotnej núdzi. Prokuratúra by mala prešetriť, či to nie je podvod“. Súd prvej inštancie uviedol, že po opise udalostí z minulosti žalobcu, jeho trestného stíhania a odsúdenia, vrátane uloženého trestu odňatia slobody a peňažného trestu a podmieneného prepustenia na slobodu v máji 2010 sa v článku ďalej píše: „Štát sa však žiadnych peňazí od Ď. nedočkal. Pán exposlanec a podnikateľ totiž náhle schudobnel. Ešte v ten istý mesiac ako ho prepustili z výkonu trestu, požiadal o registráciu do evidencie nezamestnaných. Úrad práce to vykonať odmietol, pretože bývalý väzeň bol spoločníkom v niekoľkých firmách, a to nezamestnaný byť nemôže. / Ď. sa však nevzdal a napokon zožal úspech. V auguste 2010 predložil úradu práce zmluvy o prevode podielu v obchodných spoločnostiach na manželku a bratislavský úrad práce ho zaradil do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Vynachádzavý Ď. kul železo zahorúca a následne požiadal o dávku v hmotnej núdzi. V žiadosti uviedol, že nevlastní nehnuteľnosti ani majetok a že má nulový príjem. A dokonca nevlastní ani žiadne auto. Jednoducho, chudáčik. / Úrad práce mu vyhovel a dodnes by mal byť poberateľom sociálnych dávok. A práve status občana v hmotnej núdzi Ď. pomohol k tomu, aby mohol podať žalobu a požiadať o tučné odškodné bez súdneho poplatku. Navyše mu štát zaplatí ešte aj právnu pomoc. Exposlanecovi a podnikateľovi bývajúcemu v honosnej vile v tej najlepšej lokalite hlavného mesta. (...) Už sme spomenuli, že podmienkou na získanie dávok v hmotnej núdzi je evidencia v zozname uchádzačov o zamestnanie. A tá sa nemôže uskutočniť vtedy, ak dotýčny má majetkové podiely vo firmách, prípade je ich konateľom. Pred rokom sme napísali, že Ď. stále figuruje vo viacerých firmách ako ich majiteľ či konateľ. On sa bránil tým, že je natoľko chudobný, že si nemôže dovoliť zaplatiť poplatok vo výške 66 eur, aby ho vymazali z Obchodného registra. / Je naozaj zvláštne, že štát na jednej strane nedokáže údajnému nemajetnému chudákovi odpustiť poplatky za to, aby si upratil po sebe v Obchodnom registri, a na druhej strane mu veľkodušne ponúka drahú právnu pomoc a odpustenie vysokých súdnych poplatkov. Rozhodli sme sa teda pozrieť, ako funguje jedna z Ď. firiem. Overovali sme si účtovnú závierku spoločnosti FINSQUASH, spol. s r.o., priamo v zbierke listín na bratislavskom krajskom súde, v ktorej figuruje Ď.H. ako väčšinový spoluvlastník. V nej už minimálne od augusta 2010, kedy predložil úradu práce zmluvy o prevode podielu v obchodných spoločnostiach, nemal Ď. za firmu konať. Veď na základe aj týchto skutočností bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie a následne požiadal o dávku v hmotnej núdzi. / V zbierke listín 21. januára 2012 ešte nebola účtovná závierka za rok 2011 k dispozícii, za rok 2010 však áno. K. Ď. vlastnoručne podpísal ako konateľ sprievodný list, ktorý je neoddeliteľnou súčasťou účtovnej závierky za rok 2010. List je datovaný 16. mája 2011, teda deväť mesiacov po tom, ako sa mal ocitnúť v hmotnej núdzi. List spolu so závierkou podal osobne dňa 27. januára 2011. Firmu minimálne do jeho podpisu pod závierku zastupoval ako konateľ, a teda nesplňal kritériá pre evidenciu uchádzačov o zamestnanie, ktorí sa nachádzajú v hmotnej núdzi. Takéto konanie môže vykazovať znaky trestného činu podvodu.“

6. Súd prvej inštancie preskúmal aj obsah spisu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Bratislave (ďalej len „úrad práce“) týkajúceho sa žiadosti žalobcu o zradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie v zmysle § 34 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti v znení neskorších predpisov. Poukázal na to, že zo zákonných pravidiel zaradenia, resp. nezaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie vyplývalo, že konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným mohol byť zaevidovaný v evidencii na úrade

práce za kumulatívneho splnenia dvoch zákonných podmienok, a to a) mal súčasne status zamestnanca a b) ako zamestnanec mal mzdu nepresahujúcu zákonom stanovenú hranicu 65 % zo sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu. Na základe týchto skutočností súd prvej inštancie považoval skutkové tvrdenie uvedené v článku, že žalobca ako konateľ spoločnosti nespĺňal (rozumej nemohol spĺňať) kritériá pre evidenciu uchádzačov o zamestnanie, ktorí sa nachádzajú v hmotnej núdzi, za nepravdivé a z neho vyplývajúci hodnotiaci úsudok, že takéto konanie môže vykazovať znaky trestného činu podvodu, za neprimeraný, t.j. za úsudok, ktorý neumožňuje čitateľovi urobiť si vlastný úsudok o veci vychádzajúci z pravdivých skutočností a môže mať preto za následok aj skreslenie hodnotiaceho úsudku čitateľom. Napokon skutočnosť, že žalobca spĺňal kritériá pre evidenciu uchádzačov o zamestnanie, bola preukázaná rozhodnutím úradu práce, na základe ktorého bol v čase zverejnenia napadnutého článku žalobca zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie.

7. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že v súvislosti s uverejnením napadnutého článku - konkrétne uverejnením preukázateľne nepravdivého skutkového tvrdenia a nadväzujúceho hodnotiaceho úsudku v citácii: „Firmu minimálne do jeho podpisu pod závierku zastupoval ako konateľ, a teda nespĺňal kritériá pre evidenciu uchádzačov o zamestnanie, ktorí sa nachádzajú v hmotnej núdzi. Takéto konanie môže vykazovať znaky trestného činu podvodu“ a ďalej tiež zverejnením dvoch zo súboru sprievodných fotografií - „otváraciej fotografie“ zobrazujúcej žalobcu kráčajúceho v zime ulicou a žalobcu cestujúceho v MHD došlo k neoprávnenému zásahu do troch aspektov práva na ochranu osobnosti žalobcu, a to 1. k zásahu do jeho práva na česť a dôstojnosť, 2. práva na prejavy osobnej povahy zachytené na hmotnom substráte, konkrétne práva na podobizeň, predmetom ktorého je zobrazenie (portrét) podoby občana, teda registrácia individuálnych čŕt jeho tváre, prípadne celej postavy a 3. práva na súkromie žalobcu, pričom tento zásah bol objektívne spôsobilý znížiť česť, vážnosť a dôstojnosť žalobcu v širokom okruhu verejnosti a spoločnosti s poukazom na charakter média, v ktorom došlo k uverejneniu.

8. Pri hľadaní rovnováhy a proporcionality medzi právom žalobcu na ochranu osobnosti a právom žalovaného na slobodu prejavu bolo podľa súdu prvej inštancie potrebné uprednostniť právo fyzickej osoby na ochranu osobnosti.

9. Pri úvahe o výške primeranej peňažnej satisfakcie, ktorá by bola v súlade s požiadavkou spravodlivosti k okolnostiam, za ktorých k neoprávnenému zásahu do cti, dôstojnosti a povesti žalobcu došlo, súd prvej inštancie prihliadal na skutočnosť, že k zásahu došlo v masovokomunikačnom prostredí s celoslovenským dosahom a bezprostredne malo širší ohlas, čo mal súd výpoveďou autora článku a fotografa za preukázané celou sériou článkov, v kontexte ktorej bol napadnutý článok uverejnený. Súčasne súd zohľadňoval i možný dopad ohlasu zverejnenia nepravdivej informácie a úsudku do sféry ďalšieho pracovného uplatnenia žalobcu po jeho prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, ako i značnú čítanosť a komerčný úspech týždenníka, v ktorom došlo k zásahu, ktorý má výrazný vplyv na vytváranie verejnej mienky. Súd vzal do úvahy aj skutočnosť, že ochrana práva dotknutej osoby pôsobí účinne a preventívne nielen voči rušiteľovi, ale aj na všetkých ostatných, ktorí zamýšľajú urobiť neoprávnený zásah do osobnostných práv, iba v prípade priznania primeraného finančného zadosťučinenia zodpovedajúceho možnostiam zodpovedného subjektu. Súd prvej inštancie považoval za primeranú výšku nemajetkovej ujmy v peniazoch zodpovedajúcu zásahu do práv žalobcu v celkovom rozsahu 2 000 eur, z čoho čiastka 1 000 eur predstavuje primeranú satisfakciu v súvislosti so zásahom do práva žalobcu na ochranu prejavu osobnej povahy zachyteného na hmotnom substráte, ku ktorému došlo uverejnením fotografií súkromného charakteru bez predchádzajúceho súhlasu žalobcu (po 500 eur za každú fotografiu) a čiastka 1 000 eur predstavuje primeranú satisfakciu zodpovedajúcu zásahu do sféry súkromia (500 eur) a práva na dobré meno, česť a dôstojnosť (500 eur), ku ktorým došlo súčasne so zverejnením predmetnej fotografie, ako aj zverejnením nepravdivého faktu (/ako konateľ/“ ...nospĺňal kritériá pre evidenciu uchádzačov o zamestnanie, ktorí sa nachádzajú v hmotnej núdzi“) a neprimeraného difamujúceho hodnotiaceho úsudku („Takéto konanie môže vykazovať znaky trestného činu podvodu“). Vo zvyšku návrh, ktorým sa žalobca domáhal zaplatacia primeraného zadosťučinenia v peniazoch v celkovej výške 30 000 eur, súd prvej inštancie zamietol.

10. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 28. marca 2017 sp. zn. 5Co/452/2016 rozsudok súdu prvej

inštancie ako vecne správny potvrdil.

11. Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom z 22. septembra 2020 sp. zn. I. ÚS 235/2020, konštatujúc porušenie základných práv žalovaného zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 28. marca 2017 sp. zn. 5Co/452/2016 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

12. Poukázal na to, že „v uvedenom prípade nepochybne došlo k obmedzeniu slobody prejavu sťažovateľky na zákonom podklade, ktorý tvorili ustanovenia § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Zároveň predmetné obmedzenie sledovalo ochranu práva na súkromie, resp. práva na ochranu osobnosti žalobcu, čo jednoznačne možno považovať za legitímny cieľ. S poukazom na tieto okolnosti bolo z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti napadnutého rozsudku kľúčové posúdiť, či bol uskutočnený zásah do práva na slobodu prejavu sťažovateľky v tomto prípade primeraný, teda či zodpovedal zásade proporcionality. Test proporcionality, ktorý je v tomto type konania založený na hľadaní odpovedí na otázky KTO, O KOM, ČO, KDE, KEDY a AKO v danom prípade „hovoril“ (uverejnil informáciu), bol v danom prípade povinný vykonať pri rozhodovaní o danej kauze samotný krajský súd. (...) Krajský súd sa vo svojom napadnutom rozsudku, využívajúc inštitút skráteného odôvodnenia podľa § 387 ods. 2 CSP, v celom rozsahu stotožnil so závermi rozsudku okresného súdu ako prvoinštančného súdu. Dospel k záveru, že uverejnením jedného nepravdivého skutkového tvrdenia a na neho nadväzujúceho jedného nepravdivého hodnotiaceho úsudku, ako aj uverejnením dvoch fotografií v inkriminovanom článku, z celkovo siedmich uverejnených fotografií, došlo zo strany sťažovateľky k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcu. S poukazom na to bolo okrem uverejnenia ospravedlnenia žalobcovi sťažovateľke nariadené aj „stiahnutie“ celého inkriminovaného článku z internetovej stránky sťažovateľky, ako aj priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 2 000 € žalobcovi. Ústavný súd po posúdení už uvedeného dospel k záveru, že zo strany krajského súdu nedošlo k vyargumentovaniu týchto záverov v dostatočnej miere, teda takej, ktorá by bola výsledkom aj ústavne akceptovateľného vyvažovania ústavou garantovaného práva na ochranu osobnosti so slobodou prejavu pri náležitom uplatnení príslušného testu proporcionality. Krajský súd sa v predmetnej veci v konflikte medzi základným právom sťažovateľky na slobodu prejavu a na slobodné rozširovanie informácií na jednej strane a na strane druhej právom žalobcu na ochranu osobnosti priklonil na stranu ochrany osobnostných práv žalobcu, čo však riadne neodôvodnil. Záver, ku ktorému v uvedenej veci dospel krajský súd, podľa posúdenia ústavného súdu nie je možné považovať za súladný s povinnosťou vyvažovania základného práva na slobodu prejavu a práva na ochranu osobnosti. Takýmto spôsobom a prístupom nedošlo zo strany krajského súdu k dôslednému uprednostneniu vyvažovania, teda prístupiu k dôslednému vykonaniu testu proporcionality medzi slobodou prejavu a právom na ochranu osobnosti.“

13. Ústavný súd poukázal na „sťažovateľke uloženú povinnosť „stiahnuť“ z internetovej stránky sťažovateľky celý inkriminovaný článok, čo vzhľadom na vytknuté nedostatky, aj ak by ich výčitka bola oprávnená, jednoznačne nie je možné považovať za primeraný zásah do práva sťažovateľky na slobodu prejavu a na slobodné rozširovanie informácií.“

14. Ústavný súd ďalej uviedol, že „netreba pritom zabúdať ani na tú skutočnosť, ako to vyplýva aj z vykonaného dokazovania pred prvoinštančným súdom, že zo strany sťažovateľky bol žalobcovi poskytnutý priestor na reakciu, teda na spochybnenie či priamo vyvrátenie ňou uvádzaných tvrdení, ktorý ale nevyužil. Opakovane na tomto mieste treba pripomenúť, že vzhľadom na osobu žalobcu - osobu verejného záujmu, resp. relatívnu osobu verejného záujmu, a obsah inkriminovaného článku, ktorý riešil podozrenie jednak z neoprávneného poberania dávok v hmotnej núdzi (verejných prostriedkov) zo strany žalobcu a zároveň poukazoval na podozrenie, že vtedajšie konanie žalobcu predstavovalo účelové správanie v snahe vyhnúť sa splneniu judikovanej povinnosti nahradiť Slovenskej republike škodu v sume 300 000 € a zaplatiť peňažný trest vo výške 33 000 €, takáto záležitosť si svojou povahou nepochybne zaslúži pozornosť i diskusiu verejnosti a je hodná vyššej ochrany, než by tomu bolo napr. len u kritiky povahy čisto osobnej. Aj preto za daných okolností podľa posúdenia ústavného súdu nie je možné z ústavného hľadiska akceptovať záver, podľa ktorého pri hľadaní rovnováhy a proporcionality medzi právom na ochranu osobnosti žalobcu a právom sťažovateľky na

slobodu prejavu bolo potrebné uprednostniť právo žalobcu na ochranu jeho osobnosti. Vykonaný test proporcionality zo strany krajského súdu (rovnako ako aj pred ním vykonaný okresným súdom) bol poznačený nedostatkom, ktorý spočíval v tom, že vyvažovanie bolo urobené jednostranne a takmer výlučne z pohľadu (a v prospech) práva na ochranu osobnosti žalobcu a na úkor slobody prejavu sťažovateľky. Zároveň sa takmer vôbec nedostalo „do hry“ ani právo verejnosti na informácie.“

15. Záver krajského súdu vo vzťahu k nároku na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy a k určaniu jej výšky považoval ústavný súd za nedostatočne vyargumentovaný a vzhľadom na závery ústavného súdu o nedostatočnom uplatnení testu proporcionality zo strany krajského súdu aj za predčasný.

16. Po zrušení rozsudku odvolacieho súdu uvedeným nálezom ústavného súdu odvolací súd vo veci znovu rozhodol a rozsudkom z 26. októbra 2021 sp. zn. 5Co/150/2020 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. V odôvodnení rozsudku uviedol, že k neoprávnenému zásahu žalovaného malo dôjsť uverejnením článku s informáciou, že exposlanec K. Ď. po návrate z väzenia požiadal o dávky v hmotnej núdzi. Vykonaným dokazovaním na súde prvej inštancie bolo preukázané, že časť článku poskytuje mylné a difamačné informácie o žalobcovi. Hodnotiaci úsudok prezentovaný ako fakt, a to že žalobca ako konateľ spoločnosti nespĺňal kritériá pre evidenciu uchádzačov o zamestnanie, ktorí sa nachádzajú v hmotnej núdzi, nebol pravdivý. Poskytovanie pravdivých informácií médiami, je pritom najmä v dnešnej dobe dôležité viac než kedykoľvek predtým, keďže prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov sme dennodenne zahltený informáciami rôzneho druhu, pričom nie každý má dostatok času alebo možností si overiť každú informáciu, ktorú načerpá. Odvolací súd konštatoval, že každý zásah do slobody prejavu médií je treba posudzovať veľmi prísne a napriek tomu, že verejné osoby (akou je aj žalobca) musia znášať prísnejšie zásahy do ich osobnostných práv, je nevyhnutné aby aj v ich prípade informácie, ktoré o nich médiá uverejnia, boli založené na pravdivom základe. Nehovoriac o tom, že pre spoločnosť je vhodné aby novinári zakladali svoje výroky na pravdivých informáciách, pretože sa od nich očakáva vyšší stupeň informovanosti a znalostí než od ich bežného čitateľa, ktorý venuje nimi napísanému článku len obmedzený čas a nie je spravodlivé žiadať, aby každý odsek alebo informáciu podrobil svojmu vlastnému overovaniu. Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že je vhodnejšie článok ako celok stiahnuť z internetovej stránky žalovaného. Problematická časť článku tvorí jeho dôležitú časť a v kontexte celého článku dotvára pohľad čitateľa na osobu žalobcu a odôvodňuje pozastavenie sa jeho autora (a aj určité znepokojenie) nad tým, že ako je možné žalobcovi v jeho situácii priznať dávky v hmotnej núdzi. Odvolací súd teda považuje uvedenú časť článku ako podstatnú a je toho názoru, že nie je možné článok deliť a vyberať z neho len určité časti, bez toho aby nestratil svoj zmysel.

17. Pokiaľ išlo o výšku nemajetkovej ujmy, odvolací súd uviedol, že ide o prostriedok ochrany práva na ochranu osobnosti nastupujúci vtedy, keď morálna satisfakcia (ospravedlnenie) nestačí na zmiernenie nepriaznivých následkov protiprávneho zásahu do osobnostných práv. Občiansky zákonník neurčuje minimálnu ani maximálnu hranicu nemajetkovej ujmy, preto posúdenie jej výšky závisí od úvahy súdu. Odvolací súd sa stotožnil s výškou nemajetkovej ujmy priznanej žalobcovi súdom prvej inštancie a sumu 2 000 eur považoval za primeranú zásahu do práv žalobcu. Poukázal na to, že výška nemajetkovej ujmy nemôže presiahnuť napr. výšku odškodnenia obete násilného trestného činu. Odškodnenie za škodu spôsobenú ujmu na dobrom mene, vážnosti, cti a dôstojnosti nemá byť vyššie ako odškodnenie za trvalé následky na zdraví či dokonca za život. Pre porovnanie poukázal na nemajetkovú ujmu za smrť dieťaťa priznanú matke Krajským súdom v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 5Co/264/2017 vo výške 25 000 eur, náhradu nemajetkovej ujmy za smrť dcéry priznanú Krajským súdom v Bratislave v konaní vedenom sp. zn. 4Co 470/2011 vo výške 24 895,44 eura každému z rodičov, náhradu nemajetkovej ujmy za smrť brata priznanú Krajským súdom v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 10Co/5/2018 vo výške 10 000 eur a v konaní vedenom pod sp. zn. 20Co/183/2014 vo výške 5 000 eur.

18. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podali žalobca a žalovaná v zákonnej lehote dovolanie.

19. Žalovaná prípustnosť dovolania vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku a navrhla, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu

vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. Odvolací súd podľa jej názoru napadnutý rozsudok nedostatočne odôvodnil a prejednávajúcu vec hodnotil jednostranne. V napadnutom rozhodnutí absentuje test proporcionality, odôvodnenie je z väčšej časti len zhrnutím skutkového stavu a odvolací súd pri odôvodnení svojho rozhodnutia vôbec nerešpektoval nález ústavného súdu, ktorým bol zrušený jeho predchádzajúci rozsudok. Žalovaná namieta, že odvolací súd prihliadal iba na pravdivosť jediného výroku, ktorým konštatoval zásah do osobnostných práv žalobcu, to však na základe nesprávneho právneho posúdenia pravdivosti daného výroku v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou, absolútne opomínajúc charakter osoby žalobcu, ako osoby verejného záujmu, charakter osoby žalovaného, ako vydavateľa periodickej tlače a nositeľa privilegovaného postavenia v rámci slobody prejavu, charakter témy článku, ako témy verejného záujmu, ako aj charakter napádaných výrokov článku (a ich kvalifikácia ako hodnotiacich úsudkov či skutkových tvrdení) a ich zhodnotenie v kontexte celého článku. Aj v prípade, že by išlo o nepravdivé skutkové tvrdenie, v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe platí, že nie každé nepravdivé tvrdenie musí viesť k záveru o neoprávnenom zásahu do osobnostných práv. Žalovaná tiež vyčíta odvolaciemu súdu, že sa nedostatočne vysporiadal so skutočnosťou, prečo bola žalovanej uložená povinnosť odstrániť celý článok z internetovej stránky sťažovateľky, ak súdy oboch inštancií konštatovali pochybenie len v malej časti v rámci celého obsahu článku. Odvolací súd tiež opomenul, že záver súdu prvej inštancie o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy bol vykonaný bez toho, aby žalobca riadne preukázal vznik a rozsah konkrétnej ujmy, ako i príčinnú súvislosť medzi údajným zásahom a tvrdým následkom do osobnostnej sféry žalobcu.

20. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu žalovanej považoval argumentáciu žalovanej za nedôvodnú.

21. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie aj žalobca a jeho prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku a žiadal napadnutý rozsudok zrušiť v časti, v ktorej odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o zamietnutí zvyšku žalobného návrhu. Podľa žalobcu odvolací súd nedostatočne reagoval na argumentáciu žalobcu ohľadne výšky priznanej nemajetkovej ujmy a jej primeranosti vo vzťahu k viacnásobnému zásahu do osobnosti žalobcu. Z odôvodnenia rozsudku nevyplýva, akými myšlienkovými postupmi sa súd pri konkrétnom číselnom vyjadrení výšky nemajetkovej ujmy riadil. Práve otázka primeranosti výšky priznanej nemajetkovej ujmy za viacnásobný zásah do jeho osobnosti je podľa žalobcu podstatnou a právne významnou, a preto bol odvolací súd povinný na ňu riadne odpovedať.

22. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu uviedla, že odvolací súd svojím procesným postupom znemožnil uplatňovanie procesných práv výhradne žalovanej a nie žalobcovi, preto navrhla dovolanie žalobcu odmietnuť.

23. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 35 Civilného sporového poriadku), po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 Civilného sporového poriadku) strany zastúpené v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 Civilného sporového poriadku), v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 Civilného sporového poriadku), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 Civilného sporového poriadku), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu, pričom dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť.

24. Podľa § 419 Civilného sporového poriadku, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

25. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, a podmienky prípustnosti dovolania sú uvedené v ustanoveniach § 420 a § 421 Civilného sporového poriadku. V preskúmanej veci žalobca odôvodňoval prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku a žalovaná vyvodzovala prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku.

26. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) Civilného

sporového poriadku, sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

27. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia je treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré porušenie tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Za znemožnenie strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku, treba považovať aj taký postup súdu, ktorým sa strane odmieta možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ktorým dochádza k odmietnutiu spravodlivosti, keď súdom prijaté závery nemajú svoj racionálny základ v interpretácii príslušných ustanovení právnych predpisov, a teda sú svojvoľné a neudržateľné a keď rozhodnutie súdu neobsahuje žiadne dôvody alebo ak v ňom absentuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie vo veci, prípadne ak argumentácia obsiahnutá v odôvodnení rozhodnutia je natoľko vnútorne rozporná, že rozhodnutie ako celok je nepresvedčivé. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že sudy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vétrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

28. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd musí dbať tiež na celkovú presvedčivosť rozhodnutia, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

29. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. Aj v konaní na odvolacom súde je žiaduce dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak

odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

30. Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd skúmal, či dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu dáva relevantnú odpoveď na všetky podstatné otázky. Nakoľko predchádzajúce rozhodnutie odvolacieho súdu bolo zrušené nálezom ústavného súdu, ktorým bolo konštatované porušenie základných práv žalovaného, dovolací súd sa pri prieskume napadnutého rozsudku zamerl obzvlášť aj na kvalitatívnu dostatočnosť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vo vzťahu ku konkrétnym nedostatkom vyčítaným predchádzajúcemu rozsudku odvolacieho súdu v zrušujúcom náleze.

31. Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia musí dovolací súd konštatovať, že odvolací súd nevenoval dostatočnú pozornosť zrušujúcejmu nálezu ústavného súdu, v ktorom ústavný súd dostatočne podrobne ozrejmil predchádzajúce pochybenia odvolacieho súdu a zároveň poskytol návod, ktorým je potrebné sa riadiť v procese rozhodovania ako aj pri samotnom odôvodnení rozhodnutia, aby spĺňalo kritériá zákonnosti a ústavnosti. Odôvodnenie napadnutého rozsudku neobsahuje zrozumiteľné dôvody, ktoré viedli odvolací súd k potvrdeniu rozsudku súdu prvej inštancie. Odvolací súd síce v krátkosti poukazuje na niektoré teoretické východiská pri vyvažovaní práva na slobodu prejavu, práva na informácie a práva na ochranu osobnosti, ďalej však neobjasňuje, akým spôsobom tieto teoretické východiská aplikoval na konkrétne okolnosti prípadu. Odôvodnenie rozsudku je nedostatočné a nepresvedčivé. Namiesto uvedenia vlastných dôvodov a argumentácie reagujúcej na konkrétne odvolacie námietky odvolací súd len odcitoval niektoré závery súdu prvej inštancie a konštatoval určité závery bez ozrejmenia myšlienkových postupov, ktoré ho k týmto záverom viedli. V odôvodnení rozhodnutia absentuje relevantné vykonanie ústavného testu proporcionality (okrem iného aj zodpovedania otázok KTO, O KOM, ČO, KDE, KEDY a AKO hovoril). Odvolací súd síce vo všeobecnej rovine identifikoval konflikt ústavných práv v prejednávanej veci, z jeho záverov však nie je zřejmé, z akých dôvodov uprednostnil právo na ochranu osobnosti žalobcu pred právom na slobodu prejavu žalovanej, ani či v tomto konflikte vôbec prihliadal na právo verejnosti na informácie a na povahu informácií, ktoré mala inkriminovaným článkom žalovaná snahu poskytnúť. Zároveň odvolací súd ani dostatočne neodôvodnil závery o spôsobilosti uverejnených informácií a úsudkov zasiahnuť do osobnostnej sféry žalobcu a v tejto súvislosti ani následné závery o adekvátnej satisfakcii.

32. Ani napriek výslovným inštrukciám ústavného súdu odvolací súd v konkrétnych súvislostiach neobjasnil v dostatočne zrozumiteľnej miere svoj záver o potrebe stiahnuť celý článok z webovej stránky žalovanej, aj keď bola súdmi oboch inštancií konštatovaná nepravdivosť len jednej čiastkovej informácie. Argumentácia odvolacieho súdu, že článok nemožno deliť a vyberať z neho len určité časti bez toho, aby nestratil svoj zmysel, nie je podložená žiadnymi konkrétnymi faktami, ale najmä neberie zreteľ na predmet prejednávanej veci, teda tvrdený zásah do osobnostných práv žalobcu. Pokiaľ odvolací súd identifikuje informácie a hodnotiace úsudky, ktoré protiprávne narušili osobnostnú sféru žalobcu, je následne úlohou súdu zamerať sa na odstránenie nedovoleného zásahu v podobe publikovaného článku a pokiaľ tento nedovolený zásah predstavuje len konkrétne identifikovaná časť publikovaného textu, pre naplnenie ochrany práv žalobcu nemôže byť v týchto súvislostiach nijako dôvodné odstránenie celého uverejneného článku pokiaľ jeho celý obsah nie je závadný. Posúdenie, či zostávajúca nezávadná časť publikovaného článku postráda ucelenú myšlienku a zmysel, možno v tomto prípade prenechať úsudku žalovanej, ktorá aj bez príkazu súdu disponuje možnosťou odstrániť článok zo svojej webovej stránky.

33. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné a arbitrárne, v dôsledku čoho je potrebné konštatovať, že zo strany odvolacieho súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. V prvom rade bolo v tomto ohľade porušené právo žalovanej na spravodlivé súdne konanie, nakoľko nedostatočným odôvodnením napadnutého rozhodnutia nie sú v tomto spore dané jasné odpovede na základné otázky existencie zásahu do osobnostných práv žalobcu, následne až sekundárne (a do istej miery predčasne) možno konštatovať aj porušenie práva žalobcu na riadne

odôvodnenie súdneho rozhodnutia, nakoľko úplne nepochybný záver o chýbajúcej argumentácii k nároku žalobcu na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy a k určení jej výšky možno vysloviť až po relevantnom ustálení existencie zásahu do jeho práv zo strany žalovanej (keďže riadne zákonné odôvodnenie priznanej satisfakcie môže logicky nasledovať až po zákonomnom rozhodnutí o neoprávnenom zásahu).

34. Rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, akou je porušenie práva na spravodlivý proces, nemôže byť považované za správne, a ide o okolnosť, pre ktorú musí dovolací súd dovolaním napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť. Preto dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 v spojení s § 450 Civilného sporového poriadku). Vzhľadom na dôvod zrušenia rozhodnutia odvolacieho súdu a skutočnosť, že vec sa vracia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, dovolací súd sa nezaoberal opodstatnenosťou uplatnenia iných dovolacích námietok.

35. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania bude rozhodnuté súdom prvej inštancie v novom rozhodnutí vo veci samej v súlade s ustanovením § 453 ods. 3 Civilného sporového poriadku.

36. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.